

Posudek disertační práce
„Integrace zahraničních vědecko-výzkumných a akademických pracovníků v České republice“

České Budějovice, 7. června 2023

POSUDEK ŠKOLITELE DISERTAČNÍ PRÁCE

Posudek na disertační práci s názvem „**Integrace zahraničních vědecko-výzkumných a akademických pracovníků v České republice**“, autorka Mgr. Eva Fichtnerová

Posudek zpracovala: doc. Mgr. et Mgr. Jitka Vacková, Ph.D.

Aktuálnost předložené disertační práce

Předložená disertační práce se podrobně zabývá integrací zahraničních vědecko-výzkumných a akademických pracovníků v ČR (dále zkr. ZVAP) – tedy tématem, které představuje velmi aktuální problematiku dosud v naší republice takto komplexně neřešenou. Vysokou aktualitu tématu potvrzují i statistická data, kdy k 1. 1. 2021 dle Eurostatu žilo v Evropské unii 5,3% (23,7 mil.) občanů ze zemí mimo EU a 37,5 mil. (8,4%) občanů narozených mimo EU. Také v České republice narůstá počet cizinců – nárůst mezi lety 2021 a 2022 způsobila válka na Ukrajině, k 31. 3. 2023 (dle ČSÚ) žilo na území ČR 1 010 692 cizinců.

Akademičtí a vědecko-výzkumní pracovníci představují dosud podrobně nepopsanou skupinu cizinců, která významně napomáhá rozvoji vědy a internacionalizaci studia na českých vysokých školách. Jedná se o cizince, kteří z hlediska koordinované rehabilitace zasluhují pozornost a to zejména s ohledem na vybrané aspekty integrace. Je nutné si pokládat otázku, jak se těmto cizincům v ČR žije, s jakými pozitivy a negativy se v naší zemi, v univerzitním i mimouniverzitním prostředí setkávají.

Zhodnocení teoretické části disertace

Teoretická část disertace se skládá z kapitol, které úzce souvisí s názvem a cíli práce. Jedná se o kapitolu „důvody migrace ZVAP“, mezi něž byly zařazeny - strategické, politické, ekonomické

faktory, dále vliv sociálního prostředí včetně individuální motivace k migraci. Vědci představují skupinu tzv. „highly-skilled workers“ a často se soustřeďují do několika konkrétních míst a institucí. S tím souvisí samozřejmě problematika tzv. „brain circulation“, která podporuje stabilizaci celého evropského vzdělávacího a výzkumného prostoru, zvyšuje jeho kvalitu a rozmanitost.

Mezi další kapitoly patří „*kvalita života, koordinovaná rehabilitace a integrace...*“, které se zaměřují na známé konceptuální rámce (Social Progress Index; Human development index; sociální determinanty zdraví, well-being, aj.) a představují důležité oblasti, jimž se autorka následně věnuje v praktické části.

V práci je využito celkem 163 zdrojů, většinou zahraničních. Důvodem pro takto rozsáhlý zahraniční citační aparát je to, že se tímto tématem v ČR zatím nikdo v takové podobě nezabýval.

Teoretická část tvoří tematický celek, který jasně a srozumitelně uvádí část výzkumnou, seznamuje čtenáře se všemi podstatnými termíny, které zasahují do problematiky integrace ZVAP.

Zhodnocení výzkumné části disertační práce

Hlavní cílem disertační práce bylo zjistit vybrané aspekty integrace ZVAP. Mezi dílčí cíle patřilo zjistit nabízené služby a vytvořit doporučení pro zlepšení integrace ZVP ve VVVI v ČR.

Pro naplnění těchto cílů byla zvolena kvantitativní výzkumná strategie, sběr dat probíhal pomocí dotazníku vlastní konstrukce, který byl distribuován na všechny veřejné vysoké školy v ČR v anglickém jazyce. Jednotlivé výzkumné oblasti byly řádně operacionalizovány s cílem testovat tyto operátory v rámci navržených hypotéz. Analýza dat proběhla v softwaru SASD i SPSS a to vybranými statistickými testy. Doplnkem výzkumu byly otevřené otázky, které byly zpracovány ve formě otevřeného kódování a dokreslují po obsahové stránce kvantitativní data.

Cíle, hypotézy, operacionalizace, statistické testování i interpretace výsledků představuje komplexní, systematický text, který vede ke konkrétním zjištěním a následně doporučením pro integraci ve VVVI.

Výzkum poukázal na nejednotnost systému péče a služeb; největší překážky jsou vnímány ze strany občanů ze „třetích zemí“ (již např. podání o vízum)... Nedostatečné se jeví i řešení krizových situací, v ČR chybí „nouzové – hot linky“, kde by byla poskytována psychosociální a krizová intervence.

Můžeme shrnout, že celý proces integrace ZVAP je zatížen mnoha bariérami. Existují však příklady dobré praxe – a to nejen zahraniční, ale i české, která by mohla sloužit jako inspirace pro sjednocení systému služeb i podpory pro tuto skupinu.

Výsledky disertační práce byly zpracovány systematicky (dle vybraných aspektů integrace), veškerá zjištění jsou založena na statistické analýze. Za významné lze považovat zejména totální výběr všech veřejných vysokých škol v ČR, přidanou hodnotou je analýza jejich výročních zpráv o činnosti a doplňkový kvalitativní výzkum, který velmi expresivně dokresluje bariéry, s nimiž se ZVAP potýkají.

Doplňující hodnocení

Paní Mgr. Fichtnerová se danému tématu věnovala s vysokou osobní angažovaností, entusiasmem, pravděpodobně též díky pracovním zkušenostem na zahraničním oddělení Jihočeské univerzity v ČB.

Závěrečné doporučení

Práce splňuje všechny požadavky kladené na tento typ prací, zabývá se velmi aktuálním a v akademickém prostředí potřebným tématem, doporučuji ji tedy k ústní obhajobě.

Otázka k ústní obhajobě

Jaké jsou dle Vašeho názoru největší bariéry v integraci ZVAP a jak je možné je řešit? Jakým způsobem k tomuto řešení mohou aktivně přispět (či již přispívají) samotní ZVAP?

doc. Mgr. et Mgr. Jitka Vacková, Ph.D.

podpis vedoucí disertační práce